The background of the book cover is a sepia-toned photograph. It depicts a long, straight dirt road that recedes into the distance, flanked by fields of tall grass or crops. The sky is filled with large, dramatic clouds, and the overall mood is nostalgic and atmospheric. The text is overlaid on this image.

henryk j. kozak

miejsca magiczne

liryki podlaskie

BIBLIOTEKA
PODLASKIEGO KWARTALNIKA KULTURALNEGO
(II)
henryk J. kozak

miejsca magiczne

---

liryki podlaskie

TOWARZYSTWO MIŁOŚNIKÓW PODLASIA
BIAŁA PODLASKA 2001

BIBLIOTECZKA
PODLASKIEGO KWARTALNIKA KULTURALNEGO
(1)

Książka ukazała się dzięki pomocy finansowej:

- * Województwa Lubelskiego
- * Starostwa Powiatowego w Białej Podlaskiej
- * Prezydenta Białej Podlaskiej
- * Banku Spółdzielczego w Białej Podlaskiej
- * Księgarni Podlaskiej: Marii i Marka Światłowskich

REGION 11A

XIII B 2021

109226

821.162.1-1

ISBN 83-916034-0-7

XIII B.1

5 152564000004

Miejska Biblioteka Publiczna
Biała Podlaska

Redakcja:
Grzegorz Michałowski

Projekt okładki:
Marek Łastowski

Fotografie:
Adam Trochimiuk

Oprac. komputerowe:
Iwona Olesiejuk

Druk: "Calamus", Biała Podlaska, ul. Twarda 63

Poezja Kozaka już od jej początków
była (i jest do dziś) wielką demonstracją
szczerości i prostoty mówienia. Od razu też
zakotwiczyła się w krajobrazie Podlasia, w krainie
znad Krzny, w faktycznej i duchowej zarazem
ojcowiźnie poety. Wyraźnie też jest widoczny
ludowy fundament tej poezji, zarówno w wymiarze
rodzajowym jak i wizyjnym - konkret życiowy
przeplata się tu ze światem baśni ...
Wszystko służy apoteozie kraju dzieciństwa,
Świętego Podlasia, arkadii wiejskiej
szczęśliwości.

[Melkowski Stefan, W Sitniku i na Greenpoincie
(o poezji Henryka J. Kozaka), *Rocznik Białkopodlaski*
T.5:1997, s.151-175]

PO LATACH W RODZINNYM DOMU

i znów jest tak jakby
wszystko miało się zacząć
od początku

stoję w oknie
jest sierpień i wieczór

otwierają się drzwi
zastygam w bezruchu

słucham
jak cofa się czas

zaraz
wejdzie matka

weźmie mnie za rękę
i pójdziemy
na sumę do huszlewskiego kościoła

tak jak tamtej czerwonej niedzieli
przed stu laty

SCENY Z DZIECIŃSTWA

I. wiosny
wracały nagle

jednej nocy
odnajdywały się nasze
zarozumiałe bocki ze stodoły
skowronek
para szpaków z dziupli w gruszy
i stado knychawek
z nadkrzniańskich łąk
wieś znowu budziła się przed kogutami
i ze słońcem
wyruszyła na pola
wieczorem
przed stuletnim krzyżem
dziękowała Bogu
za stare ptaki i nową
jeszcze bujniejszą zieleni
a ja za to
że przychodziła
i klękała obok

w czerwcu łany żyta
falami
podchodziły do okien

uciekałem ze szkoły
i w tajemnicy przed wszystkimi
odbywałem podróże
melioracyjnym rowem
daleko
aż pod horyzont
za marzeniami
i po ryby na PGR-owskie stawy

a w międzygwiazdne przestrzenie
w niedziele
kiedy wszyscy już spali

siadałem na parapecie
w kuchni
lub w południowym pokoju
i patrzyłem
jak kłębi się i burzy
ciężkie od gwiazd i pragnień
niebo
a wszystko dookoła
zdawało się szeptać
żyć będziesz wiecznie

II. wracałem z leśniańskiego internatu
i dopiero wtedy zaczynało się
lato
w soboty
chodziłem na tańce w remizie
i wódkę z piwem

w bufecie pod gwiazdami
z chłopami rozmawiałem
o żniwach
że żyto latoś słabo sypie
a pszenica
to nawet szkoda gadać

spałem w stogu
wciąż bojąc się ojcowskiej ręki
i tygodniami wypatrywałem
aż do skurczu serca
listonosza
bo obiecywała że napisze
gdyż też bardzo kocha
szukałem pocieszenia
w wierszach Tuwima i Iwazkiewicza
nad Krzną
jeszcze wtedy szeroko rozlaną
spłukiwałem
złudzenia i marzenia
kurz i pot
żniwnych tygodni
i niedziel

aż uciekłem
któreś nocy
po dożynkowej zabawie
nic nie mówiąc nikomu
i niczego nie zabierając

oprócz paru rodzinnych fotografii
i medalika
z pierwszej komunii
od matki

III. babcia Michalina

też nie lubiła
jesieni

jesienią śmierć
częściej zabiera
mawiała
i za każdym razem
gdziekolwiek szedłem
żegnała mnie znakiem krzyża

a tego roku
bardzo się pośpieszyła
kostucha

zanim
w ogródkach przed domami
umarły malwy i nieśmiertelniki
na warszawskiej szosie pod Międzyrzecem
zabił się druh mojego ojca Janek

a za wsią
na grobli
w świętego Marcina

znaleziono wędrowca

nikt nigdy nie dowiedział się
skąd po śmierć
przybył

następnego dnia
w niedzielę
złapałem białego gołębia
babcia była pewna
że to duch nieznanego

widzisz
to ja miałam rację cieszyła się
kiedy uciekł
pierwszego dnia wiosny

ale tej jesieni
miałem inne zmartwienia
po lekcjach
biegłem na kolonię
pod las
do Wali
i nagle zaczęły mi ciążyć
ojcowskie gumowce
a w drodze powrotnej
myślałem ze łzami w oczach
czy dostanę
buty na gwiazdkę

czy zimę
przestoję w oknie

IV. kończy się zima ale śniegu
aż po dach stodoły
nawiało
i drogi do miasta
ciągle nie widać

ze stada kuropatw które
w Nowy Rok przygoniła
na podwórko zamieć
została tylko jedna
po sadzie się błąka wkrótce i ją
kuna pożre

złowieszczco wrzeszczą wrony
kot zaczął się za studnią na wróble
opłotkami
sąsiad się skrada
dźwiga z lasu
martwą sarnę

ojciec na podwórku poi konie
klnie
matka o świcie poszła do Białej Podlaskiej
po naftę i cukier
i już dawno
powinna wrócić

jest mi zimno
i jestem głodny

wybuchnę płaczem
jeśli natychmiast
nie odejdę od okna

DROGA

szczęśliwie ocalała droga lecz
nikogo już na niej nie spotkasz
najwyżej żabę lub zagubionego
w betonowym przepuście piźmowca
i jest tak jakby
nigdy nie było wioski

sołtysa Janka
Władka co miał kuźnię pod lasem
przeklętej Barbarki
kochliwej Marianny
Wincenty która rozmawiała z Bogiem
głupawego Henka harmonisty
co grywał za pół litra samogonki
na chłopskich weselach
a w soboty
po robocie
przed sklepikiem grubego Frania
lub w strażackiej remizie

to w niej upiłem się po raz pierwszy
a w następne wakacje
spotkałem dziewczynę
są noce kiedy nie mogę zasnąć
nie wypowiedziawszy jej imienia

ocalał też drewniany Chrystus

zaraz za ruinami szkoły
stoi na kamiennym postumencie
z rozpostartymi ramionami

o zmierzchu
kiedy mgła z łąk wylewa się na drogę
wydaje się że idzie do wsi
na pogawędkę z chłopami

Bartoszem co kopał groby
na przykościelnym cmentarzu
zganić kuternogę Mańka
co bił swoją śliczną żonę
pocieszyć Józka który się powiesił
bo mu się zdawało
że nigdy pić nie przestanie
i nigdy
stąd nie wyjedzie

i został na zawsze
pod cmentarnym murem
daleko od swoich obok
partyzanta Ruska którego zastrzelili Niemcy
zaśpiewać z Tereską godzinki
i weselne śpiewki
w remizie z Wandzią zatańczyć
walczyka i namiętne tango
ocalała tylko droga

cała w zmarszczkach głębokich kolein
wypełnionych żelazistą mazią

jak wyrzut sumienia

jak rana

WSPOMNIENIE

i znów jest tak jakby
nie minęło życie

płyńie sobotni letni wieczór
u sąsiadów
huczy wesele
kulawy harmonista gra na przemian
ostatnią niedzielę i tango milonga
przynoszę mu wódkę i lemoniadę
a on pozwala mi dotknąć
złoty klawisz

o zmierzchu
weselny orszak
wędruje przez wieś
do remizy

odurzony gorączką i muzyką
wlokę się za nim
w trawy pod świerkami
i umieram
na wprost okna w którym
wirują białe druhny
anioly

o północy odnajduję mnie matka

Boże dlaczego chcesz mi go zabrać
jeszcze dziś słyszę
choć minęło pół wieku
i chociaż już dawno umarłem
na samotność
i z tęsknoty
za śródleśną drogą
piaszczystą cichą
jakby z obrazów Chełmońskiego
i domem z bali
na skraju sosnowego lasu

Nowy Jork, grudzień 93

WIEŚ W KTÓREJ SIĘ URODZIŁEM

istnieje już tylko
na mapie
i w mojej pamięci

skurczyła się do rozmiarów
niewielkiego pagórka
porośniętego brzozaami
ogrodzonego
wysokim murem z czerwonej cegły

jest już tylko przystanią
dla polnych wiatrów
i moich bezdomnych wspomnień

PRZEMIJANIE

kończy się lato
listonosz już nie przynosi kartek z wakacji
coraz dłużej śpi słońce
gdzieś przepadają ptaki

poła znów
wieś przeżywa ścierniskami
a pastwiskiem łąki

sąsiedzi mówią
że w lesie za Worgulami
zatrzęsienie kozaków i borowików

byłem tam przed pół wiekiem
na maślakach z ojcem
tyle że nie w lesie
a w sosnowym zagajniku

*„Drewniana furtka ocaleje
i furtki tej pośmiertny skrzyp”.*
Tadeusz Nowak „Psalmy”

TAM

nie wiem po co tam pojechałem
sentymentalno-infantylny głupek ze mnie
przecież wiedziałem że
nikogo z bliskich nie zastanę
wszyscy już dawno
jakby mi na złość
pomarli
nawet babcia Michalina

uciekł przyjaciel brat
gdzieś w świecie szczęścia szuka
do wielkiego miasta
wyjechała Karolina
i też zapomniała
nie przyjeżdża nawet na Wielkanocne święta
za Krznię
do sąsiedniej wsi
wyprowadziły się bociany
jastrząb wyłapał gołębie
płot w pokrzywy się usunął
a na moim wiązie

w mojej kryjówce
panoszą się bachory sąsiadów

z bazą porozumiewają się komórkowcami
zamiast ganiać po Sitniku
z pochodniami
z wysuszonego krowiego gówna
jak kiedyś ja

LIST Z PRZESZŁOŚCI

czytam właśnie list od Tadeusza Nowaka
chwali moje pomysły na wiersze
gani na życie

radzi
żebym nauczył się języka obcego
ludzi kochał
i Boga
miał swoją małą Ojczyznę
unikał fałszywych proroków
gdzieś pojechał
i żebym przysłał nowe rzeczy
do Tygodnika
pod koniec 85-go

nad Psalmami pochylony
coraz wyraźniej
„słyszę krzyk sójki we śnie
nad czarną raną wody”

nadziei czy rozpaczy
króla czy kata

ŻAL

ja już tam nie wrócę
mnie już tam nawet nie chcą
mnie jest tylko
żal

nie do woli wytarzałem się
w wysokiej
pachnącej księżycem trawie
nie do syta najadłem się
słodkich koszteli
i złotych papierówek
nie dość napatrzyłem się
podlaskiej równinie
i dali
wschodem słońca
zachodem księżyca
i niczego nie nauczyłem się
od tamtych ludzi

mnie jest tylko wstyd
że nie zapamiętałem ich zakłęb
zapomniałem modlitw
że nie pamiętam
jak w upalne i drżące lipcowe południa
pochylali się nad snopem żyta
jak zimą
brnęli przez zawieję

aby pokłonić się Narodzonemu który
ma nas oczyścić
i odkupić
że już nie umiem na pamięć
ich pieśni

mnie tylko coraz częściej boli serce
i już dwa razy
widziałem stojącą na balkonie śmierć
a tam
chrzciny wesela

mnie już nie chcą
ani tu
ani tam

KIEDY PRZYMYKAM OCZY

kiedy przymykam oczy widzę
dom
ogromny
drewniany
na ganku matkę z koszem
dojrzałych papierówek
a dookoła
upalne podlaskie popołudnie
pachnące żniwami
i dalą która
tu się właśnie zaczyna

dopiero gdy przymykam oczy widzę
jak to dawno
i jak to daleko

nie starczy życia
aby tam wrócić

BYŁEM SZCZĘŚLIWY

muszę sobie przypomnieć
kiedy ostatni raz
byłem szczęśliwy

to mogło być wtedy gdy jeszcze umiałem
zachwycić się łąnem
kwitnącego żyta
słońcem chmurą drzewem
rozculić się nad rannym ptakiem
znalezionym w trawie
strzępem pajęczej sieci
uginającym się pod ciężarem jabłek sadem
marzyć kochać czekać
zadumać się nad losem człowieka
o świcie nad Krznię pobiec
na ptasi koncert albo
żeby chociaż przez chwilę pobyc
sam na sam z Bogiem

to musiało być właśnie wtedy
mogłem wracać z wesela
o świcie
miedzą
jeszcze pełen muzyki
i radości z czyjegoś szczęścia

mogłem też iść w ciepłym zmierzchu

roześmianą ulicą wielkiego miasta
donikąd
bez celu
przed siebie

a może to było wczoraj
lecz ja o tym
nic jeszcze nie wiem

muszę sobie przypomnieć
muszę wreszcie dowiedzieć się
co to jest szczęście

WRZESIEŃ 64

zapach papierówek
schnącego za stodołami siana
i świerszcze

po południu
listonosz przynosi
list od Baśki
jeszcze zapewnia
kochać się i żyć
będziemy wiecznie

wieczorem z Edkiem rowerami
wyruszamy do Białej Podlaskiej
na nakładane łyżką lody
i posiedzieć przed fontanną
na placu Wolności

wracamy nad ranem
na skrót
przez jesienniejące już
przykryte chłodną mgłą pola

następnego dnia wyjeżdżam

do dzisiaj
nie wiem dlaczego
na zawsze

PAMIĘTASZ BYŁA JESIEŃ

stary sentymentalny dureń kochanie ze mnie
rano rozplakałem się kiedy
w radiu zaśpiewała
pamiętasz była jesień
Sława z Międzyrzeca

potem długo czytałem twoje listy
pisane takim staroświeckim
maczanym w kałamarzu piórem
wychodziłem na balkon karmić ptaki
wróżyłem z układu gwiazd
i obłoków
telefonowałem do przyjaciół

pamiętali cię ale tamtą
sprzed ćwierć wieku
kiedy jeszcze byłaś ze mną
i nie mogłem zrozumieć dlaczego
w całym domu
nie znalazłem nawet jednej
twojej fotografii

być może kiedyś
wysłałem ci je wszystkie
a może wybaczyć w złości
album do zsypu wyrzuciłem
już tamtej wiosny

gdy mnie wyśmiałaś
i odtrąciłaś
śmieszna i głupią nazywając
moją szaloną młodą miłość

POŻEGNANIE Z MIŁOŚCIĄ

ponure i zimne listopadowe popołudnie
tłumny biały dworzec
tuż po przyjeździe pociągu

na peronie
chłopak z kwiatami
bezzadny
i samotny

i przerażony gołąb
wlecze pod ławkę
przetracone skrzydło

pamiętałaś cię ale tamtą
sprzed czterech tygodni
kiedy jeszcze byłeś ze mną
i nie mogłem zrozumieć dlaczego
w całym domu
nie znalazłem nawet jednej
twojej fotografii

być może kiedyś
wysłałem ci je wszystkie
a może wybacz w złości
album do zrypu wyrzuciłem
już tamtej wiesz

OSTATNIE WAKACJE

ostatnia niedziela września
cicha podlaska wieś
dookoła
dogorywa lato

od rana patrzę
na pogrążone
w sennej zadumie wiązy
zapamiętuję podwórko
dojrzewający sad
melancholijne nawoływania sygnaturki
z sowej wieży kościoła
w którym jeszcze przed tygodniem
służyłem do mszy
i niebo
i łąki

od rana
unikam wzroku matki
boję się że odgadnie
że ja się żegnam
nie tylko z latem
że autobus który przyjedzie o czternastej
wywiezie mnie stąd
na zawsze
i udaję
że nie widzę

jak ukradkiem
do walizki mi kładzie
wizerunek Leśniańskiej Pani
i odpustowy medalik

od rana
palę listy
wykradam rodzinne fotografie
dzieciom sąsiadów
rozdają książki

jakbym chciał zatrzeć
wszelkie ślady
po sobie

PRZYJEDZIESZ DO LEŚNEJ PODLASKIEJ

jeszcze nie raz przyjedziesz
w upalne lipcowe przedpołudnie
do Leśnej Podlaskiej na umówioną
przez pamięć schadzkę
ze swoją młodością

ochoczo ze starczą zadyszką
wybiegnie z klasy
na drugim piętrze
pod czujnym wzrokiem nauczycieli
przemknie przez boisko
skryje się w zieleni parku
wydoroślej wreszcie - powie
to już prawie pół wieku
jak zdaliśmy maturę
i nie łudź się już nigdy
nie usiądziesz w tamtej ławce

jest chuda
z odstającymi łopatkami
i uśmiecha się ironicznie
ma twarz twojej pierwszej miłości
Teresy Marysi a może Kaśki

jeszcze nie raz przyjedziesz
do Leśnej Podlaskiej żarliwie
pomilczeń przed ołtarzem
Przenajświętszej Leśniańskiej Panienki
i zmierzyć się ze swoją młodością

JADAĆ PRZEZ PODLASIE

pierwsza niedziela lipca świt nieśpiesznie
jadę
przez wylegające się jeszcze
po parnej
bezsennej nocy
Podlasie

słucham radia patrzę
na pobielale żyta
jutro żniwa przypomina mi się wiersz
ulubionego niegdyś poety
i rumienię się na wspomnienie
tamtego zastodolnego
zuchwałego jak młodość marzenia
że kiedyś mu dorównam
i też przejdę przez życie
z podniesioną głową polami
pełnych kłosów zastygłych o zmierzchu
w dostojnym bezruchu

przystaję w cieniu klonów na skraju wioski
stado saren pasie się pod lasem
drogę przebiega zając i znika
w rosistej trawie strącając
białe kule wełnianki
kładę dłoń na sercu sprawdzam
czy jeszcze bije

jednak jestem
realne są klony
para synogarlic kąpiąca się w piasku
cisza zaległa w zatokach podwórek
dymy snujące się po sadach
i stara kobieta która wyszła mi naprzeciw
bo już wczoraj jej się śniło
że przyjadę o świcie

CHWILA

jest maj i wieczór
kwitną bzy
i mlecze
w trawie o chrabąszcza
biją się zaciekle szpaki
ścigają się jaskółki
z przystani nad rzeką
dobiegają rytmy disco polo
i samolot
za las ucieka

poza tym wszystko
jest tu obce
i starsze
od mojej pamięci

PLISZKA

przez cały dzień
nie opuszczała mnie myśl
o śmierci

rano
kat przybłąda
odkrył w stosie drewna
gniazdo szarej pliszki

zabił
zanim zbiegłem z piętra

do świtu
nie mogłem zasnąć

a pliszka
jeszcze pół tygodnia
łkała na płocie

domagała się sprawiedliwości

MAGICZNY WIECZÓR

jest jesień i wieczór i tak
jakby zaraz miała nadejść
matka

do rana nasłuchuję
wypatruję
chodzę od okna
do okna

NOC W SADZIE

ucichły świerszcze
wiatr się uwolnił z nadrzecznych topoli
przebiegł kłusem po sadzie
nastrącał papierówek

do rana
świecą w trawie

żółto migotliwie

jak grudki złota
albo cmentarne znicze

STAŁEM W OKNIE

wczoraj późną nocą znów
usiłowałem sobie przypomnieć
modlitwę której
uczyła mnie matka

do świtu
stałem w oknie

myślałem o tym dniu wiosennym
sprzed trzydziestu pięciu laty lat
kiedy pośród łąnów
kłoszącego się żyta
szliśmy pokłonić się
Leśniańskiej Panience
i oddać się pod Jej obronę

nad ranem
zatelefonowałem do brata

niczego nie pamiętał
ani drogi
ani dali
ani modlitwy

nie było też nikogo komu
mógłbym opowiedzieć to wszystko

NAD KRZNA

tam nad Krzną gdzie trawy
kłócą się gorzko i łagodnie
gdzie starzy ludzie wyłuskują wspomnienia
siedzę wytarty stary łach
i liczę
utopione ważki

czterdzieści martwych ważek
aby było luźniej nad wodą
czterdzieści razy śmierć
płynie w dół

nad Krzną
gdy dziewczyny z włosów wyzymają upał
gdy dzieci bawią się w wojnę
ja niebieskooki judasz
liczę utopione ważki
pielgrzymujące do źródła
które gdzieś jest
lecz które nigdy i nikomu
się nie objawiło

PROŚBA

modliłem się przed cudownym obrazem
Czarnej Madonny
klęczałem w podzięce przed grobem Jej syna
w zaułkach Betlejem
Jerozolimy i Nazaretu
szukałem Jego śladów
wychwalałem Boga w świątyniach Paryża i Rzymu

a moja matka
przez całe swoje życie
modliła się w drewnianym kościółku w Sitniku
miejscowości której
nie ma chyba nawet
na niebiańskiej mapie

lecz to ona
a nie ja
zasłużyła na miejsce
w Twoim orszaku
odszukaj ją Panie

Tel Aviv, kwiecień 90

DAN PANORAMA

stałem w oknie hotelu Dan Panorama
i z wysokości dwudziestego piętra
patrzyłem na morze

przypominało wiosenną łąkę
w zakolach Bugu pod Serpelicami
a okręt na horyzoncie
wydawał się tą łódeczką którą
wystrugałem z sosnowej kory
i podczas nagłych
marcowych roztopów
wypuściłem za stodołą
do rowu który
na czterdzieści osiem godzin stał się rzeką

myślałem co zdarzyć się musi
ażebym mógł znaleźć się raz jeszcze
w tamtym miejscu i czasie
albo chociaż na drodze którą
wracałem z sitnickiego kościoła
w Wielkanocne i majowe niedziele

lub nigdy już tam nie wrócić

Tel Aviv, Wielkanoc 90

ŚCIANA PŁACZU

w Jerozolimie w ruinach
świątyni pod wezwaniem Pater Noster
powtarzałem za przyjacielem

przyjdź Królestwo Twoje
przyjdź Królestwo Twoje

i to
była nasza
ściana płaczu

Tel Aviv, czerwiec 90

ZOBACZYĆ MIEJSCA

jest leniwe sobotnie popołudnie lipiec
dalekie przedmieście Brukseli przyjaciel
opowiada o swojej ostatniej podróży
do Ziemi Świętej wspomina dzieciństwo
podlaską biedę mówi jak bardzo pragnął
zobaczyć miejsca które pamiętają Jezusa
usiąść w wieczniku przejść krzyżową drogę
pokazuje fotografie różnojęzyczne książki

spójrz mówi odwracam się powoli widzę siebie
z drewnianym krzyżem na plecach
i stryczkiem na szyi na rozstaju
dróg wśród kłoszącego się żyta

nie nie tam niecierpliwi się patrz tutaj
oto stoję na szczycie Oliwnej Góry a to
The Wailing Wall ściana płaczu w głębi
złocista kopuła meczetu a ten człowiek
ubrany na czarno z podniesionymi do góry
rękami to ja na chwilę przed rozstrzelaniem

otwieram oczy jest pusto smutno i cicho
w górze wiatr obłoki i uciekający samolot

a więc znów się spóźniłem przedzieram na pół
nieważny już bilet na życie a zresztą i tak
nikt by nie wyszedł po mnie na lotnisko

Moim Nauczycielom

Państwu Helenie i Kazimierzowi Tylusom

SPOKOJNIE MOJE SERCE

mieszkalem w Tel Avivie w starej
arabskiej dzielnicy niedaleko
delfinarium w zrujnowanym
przez wojny
czas
i morze
kamiennym domu

w soboty
ureczywistnialem mlodziencze marzenia
jechałem do Jerozolimy
albo na Morze Martwe
w upale
wspinałem się na Masadę
przed meczetem Omara
i za Złotą Bramą
godzinami wyczekiwałem
nikt jednak nie przychodził
na spotkanie
nawet Leszek i Edek
przecież oni
na pewno jeszcze nie pomarli
tyle razy

chciałem do nich zatelefonować
odszedł tylko na Mleczną Drogę
Gwiazdny z Ludwina Księżę

spokojnie moje serce
nie przyśpieszaj
ostrzegalem siebie ilekroć
wychylałem się zbyt głęboko
w przeszłość i zostawałem
rzymskim legionistą
przyjacielem Judasza
kopistą w kancelarii Heroda
uczniem leśniańskiego liceum

wracałem późną nocą
i nieprzytomny z tęsknoty
biegłem
do kościoła w Jaffie

listy z kraju
wciąż jednak nie nadchodziły

widocznie znów nikomu
nie zostawiłem adresu

PODRÓŻ DO MIAMI

dwadzieścia cztery godziny w pociągu
z Nowego Jorku do Jasksonville i dalej
aż do Miami

słuchałem dziewiątej symfonii Beethovena
piosenek Ewy Demarczyk i The Doors
czytałem Różewicza i Whitmana
drzemałem kontemplując
krajobraz Karoliny i Georgii
smutek sosnowych lasów
i ciemnych mokradeł ze stadami
odurzonego upałem ptactwa

wspominałem miłość mojego życia
rudą Barbarkę
i jak o mało co szalony
nie zabiłem się dla niej

czarny konduktor chciał wiedzieć
skąd jestem
i czy od dawna w drodze
nie pamiętam odpowiedziałem
ale chyba z Sitnika
nie znam przyznał zafrasowany
to musi być bardzo daleko
tam nawet mój pociąg
nie dochodzi

o yes to punkt na początku świata
i nijak już tam
nie można dojechać

you crazy
boeingiem wszędzie dolecisz
do każdego Springfield
i do każdej Wólki
wystarczy tylko stanąć
na lotnisku Johna Fitzgeralda Kennedy'ego
i są twoje myślałem
sklepy Waltonów
World Trade Center i hotele Miami
plaże Kalifornii
i złoto Manhattanu
nawet przyjaźń Billa C. uśmiechającego się i do mnie
z pierwszej strony The Florida Times

raj był już niedaleko
widziałem palmy
pachnący błękitem ocean
długie kolorowe łodzie
i kobiety
tak piękne jak moje młodzieńcze marzenia
tańczyły nagie
w rytm bębnow Seminolów

nie pamiętam
żebym kiedykolwiek

był aż tak szczęśliwy
wystarczyło tylko wyskoczyć z pociągu
ale ja uciekałem jeszcze dalej
przed sitnicką kartoflaną biedą
i sobą samym chociaż
nie znalazłem jeszcze brzegu
już myślałem o Argentynie
w Buenos Aires jeszcze przed wojną
ciotka miała hotel
przez całe swoje życie
marzyła o powrocie od Sitnika
nie potrafiłem jej zrozumieć ja
po raz pierwszy uciekłem
w czerwcu czterdziestego ósmego
wywabił mnie wiatrak
złotoskrzydłe widmo
po kłoszącym się życie pod Łosicami
błądziłem dwie noce zanim
odnalazła mnie matka

do dziś tamten wiatr pamiętam
i ogromne ptaki które
nadlatywały z rozżagwionej błyskawicami północy
i przysiadły na gruszy
to wtedy przestałem bać się wilków i ciemności
a jeszcze nie wiedziałem
że skrzywdzić może
jedynie człowiek

bye bye mister Polish konduktor wyciąga rękę
śmieje się jest szczęśliwy
it is my country

hi see you odpowiadam zarzucam plecak i idę
wzdłuż torów
w wieczornym upale
przez ogromny pusty parking obsadzony
skrzydlatymi wysmukłymi palmami

znów nikt nie wyszedł po mnie

Jacksonville - Nowy Jork, 93

LIBERTY

w miasteczku Liberty sto mil
na północ
od Nowego Jorku gdzie
nocami sprzątałem WAL-Marty
w kawiarni Dunkin Donuts
napisałem też
wiersz o wolności

wiersz był cały niebieski
jak niedalekie góry
jak śnieg na zboczach o zmierzchu
jak marzenia
i jak wspomnienie
pierwszej miłości

w motelu przeczytałem go przyjacielowi

głupiś powiedział Józek
szewc z Białej Podlaskiej
nie ma niebieskiej wolności
jest tylko biała
jak szpitalna ściana
i jak prześcieradło pod którym leżysz
wolny
lecz martwy

Liberty, luty 93

KTÓREGOŚ DNIA

człowiek idzie przez życie
jak przez krótki
niespokojny sen

przeżywa wielką miłość
zarabia pieniądze
wydaje pieniądze
buduje marzy
zdobywa przyjaciół
traci przyjaciół
wyjeżdża porzuca czasami
niepotrzebnie wraca
lecz nie cofa się
nawet o sekundę

któregoś dnia spostrzega
że jest sam

niespodziewanie zdaje sobie sprawę
że synowie są już mężczyznami
zagajnik który
odwiedzał z dziewczyną
szumiącym lasem
a on
wciąż szedł
przez te same
ciągle powtarzające się miejsca

wtedy jednak
nie ma już czasu na rozpamiętywanie
ogarnia go wielka żalność
płaci ostatni rachunek
i odchodzi gdzieś tam
do domu bez adresu

SPOJRZAŁEM W OKNO

wczoraj
idąc do kuchni po jabłko żonie
nieopatrznie
spojrzałem w okno

asfaltową ścieżką pomiędzy blokami
szedł łysy gość
w marynarce mojego syna
i w butach które
on wyrzucił

kim jest
skąd przybył
dokąd idzie

czy jest to pan Ktoś
czy jest to pan Nikt

a może to tylko
pan Był który
trafił do nie swojego
czasu

Panu Grzegorzowi Michałowskiemu

UROCZYSKO

w połowie nocy
budzi mnie nagle myśl że powinienem
pojechać do Krasnej
jest to znane tylko mnie uroczysko
na wschód od Warszawy tam
każdego roku
czternastego dnia wiosny
zbierają się na obrady
wszystkie duchy dzieciństwa
niektóre bose i głodne
w połatanych portkach
przybiegają aż z Łosic
i z Huszlewa

ale najpierw muszę pokonać przestrzeń
pomiędzy mieszkaniem a dworcem
w tym mieście mamonów i hipokrytów
z którego wyprowadzili się już wszyscy
których kochałem
i ci którzy mówili inaczej

zasypiam zaraz za mostem nad Bystrzycą
to ta cholerna cukrzyca
plus wiosenne zmęczenie

ale jeszcze trochę pożyjesz
może nawet doczekasz
jesieni życia
pociesza przyjaciel
i śni mi się
że znów jest rok 90-ty
i jadę z nim przez ciepłe kraje
do Jerozolimy i Petry

w Nałęczowie do przedziału wbiega
ktoś kogo kiedyś znałem
leczyłem tu serce - informuje - długo
całe pół roku
Józef S. jestem - wyciąga rękę
- słyszał pan zapewne o mnie
a pan jak pan
się nazywa bo twarz
wydaje mi się znajoma

nie pamiętam - mówię - od lat
choruję na coraz szybsze przemijanie
a teraz spałem
ale być może
zanim dojedziemy do Krasnej
przypomnę sobie
kim byłem czego dokonałem
i kim jestem na razie
wiem tylko
że to moje pokolenie

obaliło komunizm chociaż
ja osobiście nie miałem z tym nic wspólnego
mnie tu nawet wtedy nie było
ale sam fakt
że urodziłem się w odpowiednim czasie
nobiletuje mnie i dlatego
bez obrzydzenia patrzę w lustro
i nic nie mam sobie do wyrzucenia

milknie zakłopotany a ja
wędruję dalej
tym razem polną drogą
wzdłuż lasu
do szkoły w Serokomli
do Bałki

prószy śnieg
w suchych trawach na miedzy chowają się zające
nigdy jednak tam nie docieram
myślę drogi i wysiadam
z rozklekotanego jelcza w Leśnej Podlaskiej
jest ostatni dzień sierpnia
i wszyscy kumple już zjechali do internatu

tu mieszkała dziewczyna którą kiedyś kochałem
odzywa się za Puławami i pokazuje
uciekającą wieś
za szybą pośród
nagich jeszcze topoli i wiązów

nie chciała mnie
może dlatego do czegoś doszedłem
zwidziłem pół świata
nauczyłem się języków
mieszkałem w Madrycie i na Manhattanie

a co z pańskim sercem
pytam na chwilę obudzony
ciągle boli

patrzy w okno widzę
przemykającą pomiędzy wierzbnami Wisłę
gniewną i szumną
jak z poematu Broniewskiego
stado gołębi na świeżo obsianej pszenicą roli
i czającego się pod obłokiem
jastrzębia

w Rykach
do pociągu wsiadają handlarze z za wschodniej
granicy
częstują wódką
u was teraz jest dobrze
i jest wolność - pokrzykują

budzę się na Wschodnim
jeśli wezmę taksówkę
pod wieczór będę w Krasnej

W DRODZE POWROTNEJ Z KRASNEJ

na Centralnym
spotykam Józka spod Sławatycz z którym
w Jacksonville w 94
sprzątałem WAL-Marty

świat zmałał przyjacielu
skurczył się do rozmiarów
prowincjonalnego dworca

a i we mnie nie ma już
na nic miejsca

nie bądź bezczelny nie pamiętam
ażebym kiedykolwiek twierdził
iż to ja będę tym pierwszym
który na kolana rzuci
Manhattan i wygra
szczęśliwy los w Liberty
pokona czas
i ożeni się z bogatą
starą Amerykanką

Henry
nic się już we mnie
prócz gorzały nie mieści
i nic się już we mnie nie wciśnie
żadna tam nowa podróż

czy dyrdymały o miłości
bliźniego a uciec
to ja mogę ze wstydu
przed sąsiadem z wioski
na Wschodni

wieczorem
kiedy stoję na peronie
z wyciągniętą dłonią
czuję jak
śmierć szuka sobie we mnie miejsca
i tylko ona jedna się wśliźnie
być może już jutro
nad ranem
kiedy dookoła mglisto i zimno
i antarktydzkie bezludzie
lub po południu
jesienią gdy niespodziewanie
dopadnie mnie zapach
węgierek i papierówek
z mojego sadu nad Bugiem
a może zimą
gdy chociaż wszędzie biało
legną się w mózgu
najstraszniejsze myśli
ale czy to ważne
postaw piwo
i odwiedź mnie jeszcze

nie ściskamy się na pożegnanie
nigdy nie byliśmy sobie bliscy
i nie wypominam mu też
choć w kieszeni mam tylko trzy złote
że to ja
wykupiłem go z posterunku policji w Boca Raton
i dołożyłem setkę do powrotnego biletu

MISTERIUM LISTOPADOWE W OKNIE

jest noc stoisz w oknie pada
delikatny śnieg
wiatr huśta się na furcie do ogrodu
przechodzień
ujrzał w oknie czeszącą włosy
i znieruchomiał
przez płot skaczą cienie
w kącie pokoju
wyje diabeł

zapalasz trzy świece
i ustawiasz je w lichtarzach które
ukradłeś w dzieciństwie
z kościoła

modlisz się długo i żarliwie

o północy drzwi otwierasz i wchodzi
wszystkie twoje kobiety
i te ze snów o wielkiej
dozgonnej miłości

przypominasz sobie ich imiona
kolor włosów
i oczu
i jak wymawiały słowo Kocham

to z nimi byłeś w Kazimierzu i Jerozolimie
na Manhattanie i w Zalutyniu
w ich ramionach umrzeć pragnąłeś

uśmiechają się drwiąco
a ta którą najbardziej kochałeś
daj spokój - mów
nic nie pamiętam
i nie chce
żebyś jej cokolwiek przypomniał z tej miłości
niepotrzebnie ją pielęgnujesz
doskwiera tylko
twojemu sercu
pęknie jeśli natychmiast
nie odejdziesz od okna

BĄDŹCIE PEWNI

wczoraj rozmawiałem z Bogiem

jest mężczyzną w sile wieku
i przystępnym
w przeciwieństwie do jego starych i łysych
sekretarzy

ci bez przerwy mnie strofowali
poruszaj tylko zasadnicze kwestie
nie narzekaj
bo ON nie czuje się najlepiej
cierpi
jeśli ktoś mu wypomina
nieszczęścia i biedę
ma czterdzieści miliardów lat
i niezliczoną ilość
problemów do rozwikłania
choćby dylemat
gdzie w przyszłości ulokować ziemian
pod warunkiem że
zasłużą na przeniesienie

wiedział wszystko
kto zabił Bartosza Sęczka z Zalesia
okradł babcię Michalinę
w środowe południe
w maju pięćdziesiątego siódmego roku

na targu przy ulicy Janowskiej
gdy kupowała kurę
na rosół dla wnuków
i gminę w Sworach
w czasie krótkiej
lipcowej nocy
i dlaczego przez cały wczorajszy wieczór
bardzo płakała Tomaszewicz Maria
i dlaczego się powiesił
sąsiad sołtysa Franka
kto zabił bezdomnego kota
porzucił małego Adasia
żebrakowi podarował grosik
który z polityków sprowadzi na nas nędzę
i wywoła najstraszliwszą w dziejach wojnę

odprowadził mnie w południe
sitnickim gościńcem
aż za las
i sad Sidoruków
na piaszczysty pagórek obsadzony
wysmukłymi tujami

tam nieoczekiwanie
przyznał się że i jemu
zdarzają się pomyłki

to dlatego
nie dał szansy Markowi

nie wybaczył Lidii
nie dostrzegł w porę małej Justysi
a zimą
zapomniał o mnie
i o staruszce z podlubelskiej wsi

nic się jednak przed nim nie ukryje
bądźcie pewni

ukarze niegodne
i myśli
i czyny

nagrodzi miłosierne i zacne

NIC Z NAS

do rana czytałem Broniewskiego
Mazowsze Przyływ
i inne wiersze o rozpaczy
piłem dark whisky tęskniłem
nie wiedząc do kogo
dlaczego
i za czym
wspominałem miejsca w których kiedyś byłem
szczęśliwy lub przypadkiem
Nowy Jork i Kazimierz
Sitnik Włodawę i Jerozolimę
chodziłem po Madrycie i Prado
piłem kawę z Augustynem
w naddunajskiej kawiarni w Belgradzie
a po północy
przenieśliśmy się na Manhattan
do Podlasiarki

to stąd dwa razy zadzwoniłem do Marii
i dwa razy usłyszałem
że jest jej przykro ale
pokochać mnie już nie potrafi
potem długo kłóciłem się z kimś w lustrze
bo upierał się
że jest tu celowo
i na zawsze

wreszcie rozpląkałem się
o szóstej
gdy rozdzwoniły się parafialne dzwony
triumfalnie jak co dzień

a może załkały

cóż przemijamy i przeminiemy dzisiaj
jest już mnie mniej
niż wczoraj
i wkrótce psiakrew zostaniemy
ledwie zapisem w metrykalnej księdze
wywiozą nas w pole za miasto
a tam
cisza śmiertelna
i pustka
ni skowronka
ni zająca
i zamieszkamy w korzeniach
świerków i trześni
bo nic z nas
nie nadaje się do sklonowania
urodzeni za wcześnie
z bagażem niepotrzebnych doświadczeń
cali jesteśmy wadliwi genetycznie

ZMORY

dzwonek do drzwi jest szósta rano
za oknem gęsta grudniowa ciemność
w sypialni przez sen
coś do kogoś mówi żona
pewnie śnią się jej jeszcze
leśniańskie niedziele i mają
i podróże ciuchcią
na gapę
bez celu
do Białej

cóż niech marzy
dzisiaj
nie idzie do pracy

kto może jeszcze cokolwiek chcieć ode mnie
u szyłku wieku
w grudniu
gdy wszystko wokół
jest szare
brudne
i zdeptane
jak ta na skwerku
przed pomnikiem walecznych trawa

wstaje
może wreszcie przywieźli
paczkę z Ameryki od syna

a może to tylko żebrak
tak wcześnie rozpoczął pracę
przecież już wkrótce Wigilia
dam mu trzy złote
a on mi opłatek

a może to ta cholerna kostucha
co przed tygodniem ścięła sąsiada
wciąż nocuje na schodach

zerkam w okienko judasza
czterech krzepkich mężczyzn
krzywi gęby w uśmiechu
na plecach białe jak lilia koszule
wypchane kieszenie skrywają
rewolwery i noże
to o nich czytałem kiedyś w Kamieniu
w opowiadaniu Andrzeja z Ludwina

to są zmory
hipokryzja i zdrada
pogarda i zawiść

tylko dlaczego chcą wejść do mnie
ja ciągle wypatruję
niebieskookiej nadziei

otwieram drzwi

na szczęście
nawet mleczarza
nikogo

BIEGŁEM

dzisiaj mogę ci już powiedzieć ja
niedokształcony prostak spod Białej Podlaskiej
przez całe życie
biegłem

jednym mówiłem że uciekam
przed smutkiem
i biedą
innym że ciągle
ścigam szczęście

gdziekolwiek byłem
to tylko
przez chwilę

w Jerozolimie bo zbyt piękna
na Manhattanie za potężny
a San Francisco za bogato tam
mógłbym być tylko
żebrakiem

a szczęście cóż
ulotne i płoche
pomknęło już dalej
i z innym

wiele się nauczyłem

lecz kiedy w sobotni wakacyjny ranek
 jadę przez Polskę
 do matki na Podlasie
 a w radiu nadają koncerty fortepianowe
 Szopena i Griega
 zaczynam rozumieć dlaczego
 przemykało niepostrzeżenie
 obok

BILANS ROKU

koniec grudnia śnieg
słucham Bethovena
robię bilans roku
ze zdumieniem odkrywam
że kiedyś dłużej trwały tygodnie
i ogarnia mnie wstyd
i żal
bo znów
nie starczyło mi odwagi
ażeby wyznać
jak bardzo cię kocham
i pragnę

BALLADA OSIEDŁOWA NA KONIEC WIEKU

jest jak jest i raczej
nie ma się czym chwalić
dni jak obłoki pierzchają
coraz trudniej
za nimi nadążyć

ale Mańkowi z siódmego
jest jeszcze gorzej
nic nie spełniło się z jego marzeń

psa nawet nie ma

i pije
do świtu pije z księżycem
i śpiewa

gwiazdom i sobie

tęskne piosenki

że czekała

że z miłości umarła

że kiedy był w świecie

pokochał pewną Irlandkę

lecz głupi

niepotrzebnie wrócił

do tej pogańskiej

kartoflano-żytniej krainy

jest jak jest

lata spalają się jak na ściernisku słoma

a ludzie

jak zetlałe zapałki

NIEOPATRZNIE

nieopatrznie
spojrzałem za siebie

nie powiem co ujrzałem
bardzo byś się wstydził
za mnie

na szczęście
Bóg wybacza
a ludzie zapominają

i zapomną
o tobie
o niej
i o mnie

PRZEDMIOTY

nie wiem po co
je gromadziłem

nieprzydatne byłyby
nawet faraonowi
a co dopiero mnie
wiejskiemu głupkowi
z Krasnej

i pije
do święta pije z białym
i śpiewa
gwiazdom i słońcu
łaskawe piosenki
że czekała
że z miłości umarła
że kiedy był w świecie
pokochał pewną Irlandkę
lecz głupi
niepotrzebnie wrócił
do tej pogańskiej
kartoflano-żytniej krainy
jest jak jest
lata spalają się jak na śmietniku słoma
a ludzie
jak żółte zapalki

ZDARZENIE

zdarzenie jest z rodzaju banalnych Augustynie
już ci na żaden list nie odpiszę

wiozą mnie mercedesem
sitnickim gościńcem

mówią że do raję

tylko dlaczego
w sosnowej skrzynce

POWÓDŹ

Wczoraj nocą
utonął
w Krznie księżyc

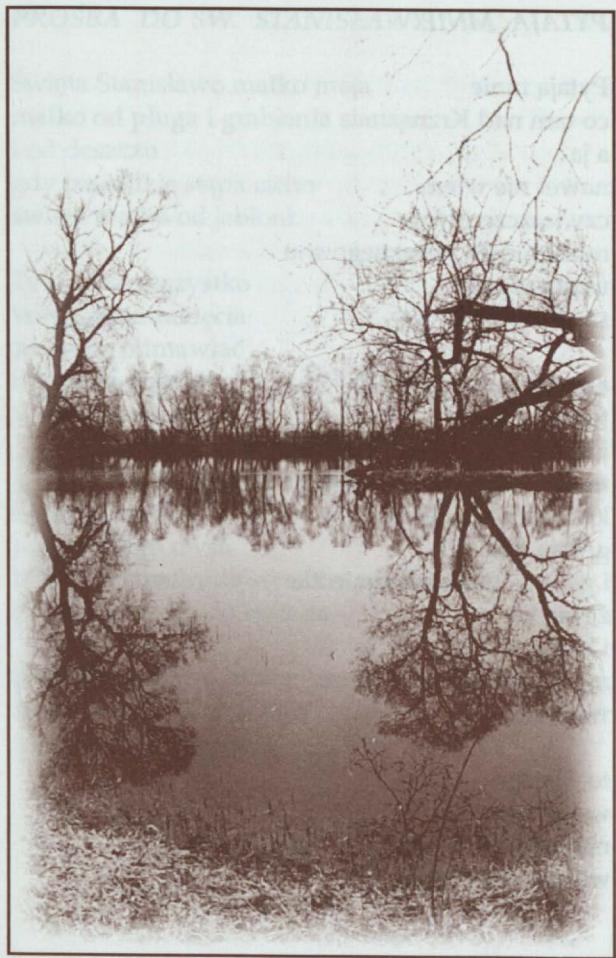
na pomoc przybył
Wielki Wóz

Zbiegły się gwiazdy
nachyliły gałęzie
olszyn i jarzębin
a trzciny
uplotły sieć

nie pomogło

rozpacz poszła po niebie
pokryło się chmurami
zapłakało
drabinę utkało
z błyskawic

nad ranem
wezbrały wody Krzny

PYTAJĄ MNIE

Pytają mnie
co tam nad Krzną
a ja
nawet nie wiem
czy jeszcze płynie
może już do wiecznego snu
ukołysały ją
siwe topole

a może tamtych topól
też już nie ma
i ludzi
może już nie nadrzeczne
lecz niebiańskie
grabiają łąki
i pewnie mówią o mnie źle
że się ich
i bajek
modlitw i zaklęć
wyparłem

to dlatego
wciąż bez celu
nieprzytomny i ślepy
wokół siebie krążę

PROŚBA DO ŚW. STANISŁAWY

Święta Stanisławo matko moja
matko od pługą i grabienia siana
i od deszczu

gdy po sadzie stąpa cicho
święta matko od jabłoni

Ty umiesz wszystko
Wiesz jakie zaklęcia
za broną odmawiać
by zboża wyrosły
wysokie jak ołtarz

Ty z gruszą na miedzy rozmawiasz
i z jeziorem
sepleniącego owsa
ty nawet strachy ze strzechy przekonasz
by wyniosły się do sąsiada

Święta Stanisławo pełna troski
nie umiejąca się podpisać
zawsze mnie prowadź

PRZEKONANIE

jeszcze kiedyś obudzę się wiosną o świcie
w rodzinnym domu
w szparze pomiędzy belkami
szpaki będą budować gniazdo
a ja pobiegnę boso przez sad
na spotkanie wracającej skądś matki
i wszystko będzie jak dawniej
młode jasne i piękne

Nowy Jork, maj 94

LOS

Znów
śnił mi się Henek
harmonista z rodzinnej wioski
i ten wczesnojesienny
święteczny dzień
słoneczny ciepły
gdy zaraz po sumie
sfrunął z wieży kościoła

prosto do nieba
mówili ludzie
nazajutrz jednak
zakapali go na skraju cmentarza
pod płótem
obok nie znanego z nazwiska
pastucha przybłądy
jeszcze sprzed wielkiej wojny

MIEJSCE URODZENIA

A kiedy przeczytasz już większość książek
nauczysz się różnych języków
i przemierzysz pół świata
któregoś dnia
niespodziewanie
któs nagle
zatrzyma cię na schodach
niepotrzebnie powie

wtedy zrozumiesz
warte zapamiętania jest tylko
miejsce urodzenia
matka ucząca składania liter
śliwkowa droga
do kościoła i szkoły
a powtórzenia tylko
jeden świt
jedna noc
pierwsza miłość
i pewien wieczór

Nowy Jork, maj '94

MONOLOG GASTARBEITERA

Byłem pomywaczem nocnym stróżem tragarzem
w Haifie dźwigałem złom i pomarańcze
pracowałem u Heinricha Martina Dawida
Heinrich chciał płacić wódką
Martin oddał policji
a Dawid zanim przegnał
czule mówił do mnie
mój ty polish crazy

wieczorem chodziłem nad morze
zimny wiatr znad wody
przynosił zapach wiosennej burzy
bzów z Podlasia
i łąki
widziałem falujące na wietrze zboża
na świętym wzgórzu w Jaffie
do świtu modliłem się do Jahwe
o pieniądze na powrót i szczęście

pojechałem jednak dalej a potem
jeszcze dalej
poznałem wiele portów byłem głodny
nocowałem na plażach
pod zimnymi gwiazdami
ścigano mnie
kryłem się w zakamarkach
dworców i świata

uciekałem przed samym sobą

teraz jestem pięć tysięcy
i 953 dni od ciebie
odarty ze złudzeń
bez powrotnego biletu
zaczyna się jesień
idę śródleśną drogą
piaszczystą cichą
jakby z obrazów Chełmońskiego
lecz nie ma domu na skraju sosnowego lasu

Jacksonville, sierpień 1992

Z ŻYCIORYSU

Bóg do którego modliłem się w dzieciństwie
miał długą siwą brodę
i mieszkał w chmurach

na swoje urodziny przynosił mi buty
albo nowe ubranko
a ja mu za to
wyśpiewywałem w stajence
najwspanialsze pieśni świata

i nie gniewał się gdy w słoneczne niedziele
uciekałem z kolegami ze mszy
nad Krznię
w łąki

w młodości nieoczekiwanie
stał się daleki i obcy
wreszcie zapomniałem o Jego istnieniu
a zresztą mówiono nam że
był to tylko wymysł

w wakacje nieśmiało
przypomniał mi o Nim ojciec
i sygnaturka cichym ciepłym zmierzchem
wzywająca na nieszpór

zawsze jednak nadchodził

beztroski młody ranek

dzisiaj kiedy dni bez przyszłości
i puste noce otaczają mnie
betonową ścianą
coraz częściej przychodzi do mnie
i modlimy się razem

za biednych i upokorzonych
za tych co ciągle czekają
za nieszczęśliwych
co stracili nadzieję i wiarę
za swoją podlaską żytnią Ojczyznę
za utrudzonych na niej

SPIS TREŚCI

Po latach w rodzinnym domu	5
Sceny z dzieciństwa	6
Droga	14
Wspomnienie	17
Wieś w której się urodziłem	19
Przemijanie	20
Tam	21
List z przeszłości	23
Żal	24
Kiedy przymykam oczy	26
Byłem szczęśliwy	27
Wrzesień 64	29
Pamiętasz była jesień	30
Pożegnanie z miłością	32
Ostatnie wakacje	33
Przyjedziesz do Leśnej Podlaskiej	36
Jadąc przez Podlasie	38
Chwila	40
Pliszka	41
Magiczny wieczór	42
Noc w sadzie	43
Stałem w oknie	44
Nad Krzną	45
Prośba	46
Dan Panorama	47

Ściana płaczu	48
Zobaczyć miejsca	49
Spokojnie moje serce	50
Podróż do Miami	52
Liberty	56
Któregoś dnia	57
Spojrzałem w okno	59
Uroczysko	60
W drodze powrotnej z Krasnej	65
Misterium listopadowe w oknie	68
Bądźcie pewni	70
Nic z nas	73
Zmory	75
Biegłem	77
Bilans roku	79
Ballada osiedlowa na koniec wieku	80
Nieopatrznie	81
Przedmioty	82
Zdarzenie	83
Powódź	84
Pytają mnie	86
Prośba do Św. Stanisławy	87
Przekonanie	88
Los	89
Miejsce urodzenia	90
Monolog Gastarbeiters	91
Z życiorysu	93

XIII B
—
Koz

Henryk J. Kozak, poeta, prozaik, ur. w 1945 r. w Krasnej na Podlasiu. Dzieciństwo i młodość spędził w Sitniku k. Białej Podlaskiej. Ukończył Liceum Pedagogiczne w Leśnej Podlaskiej oraz Wydział Historii UMCS w Lublinie. Jest laureatem Nagrody im. Józefa Czechowicza oraz wielu innych przeglądów i konkursów literackich. Wydał trzy powieści i siedem zbiorów wierszy, między innymi: CORAZ CIĘSZE LATA (1985), PODRÓŻ DO MIAMI (1995), MIEJSCE URODZENIA. LOS (1997). Jego wiersze i proza tłumaczone były na języki obce.

ISBN 83-916034-0-7